СВОБОДА

LIBERTY

Часопис для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ IX. Олифантъ, Па. Четверъ 7-го Марця 1901. Число 10.

Переглядъ тыжневый.

Тысячѣ людей зъ всѣхъ сторôнъ Спол. Державъ были въ понедѣлокъ въ Вашинґтонѣ, щобы бачити инавґурацію президента McKinley-а, котра вôдбула ся зъ незвычайною парадою.

Последнй засѣданя конґресу були дуже горячковй. Ухвалы одна за другою сыпались безъ великои надумы. Мѣжь иншими надано президентови право завести цивільнй уряды на Филипинахъ, ухвалено, що въ касѣ Спол. Державъ мае находити ся всегда въ резервѣ 150 міліонôвъ долярôвъ въ золотѣ, усталено вôдносины золота до срѣбла и т. и.

Сенаторъ Platt зробивъ додатокъ до войскового билу, въ котрôмъ списавъ жаданя Сполуч. Державъ до Кубы. Позаякъ тй жаданя досыть великй и не зовсѣмъ оправданй, тожь трудно сподѣвати ся, щобы Кубанцѣ на нихъ згодили ся. Кубанцѣ хотять бути свобôдными, самостойными, а не слухати приказôвъ хочь бы и американского конґресу. Бодай такъ пишуть ихъ ґазеты и высказують ся вызначнѣйшй люде.

Хинскй справы ступили оденъ крокъ напередъ. Цѣсарь хинскій вже згодивъ ся покарати виновникôвъ кромѣ ґенерала Тунґа, що мае богато войска зъ собою и мôгъ бы наробити клопоту. Вôнъ мае бути лишь деґрадованый. Принцъ Туанъ и князь Ланъ мають бути выгнанй, Принцови Чуанґъ и еще двомъ приказано вôдобрати собѣ житѣ лишь пытане чи они послухають, а тремъ мають вôдрубати головы. Кромѣ сего братъ цѣсаря Chun мае поѣхати до Нѣмеччины для высказаня жалю Хинъ по причинѣ убійства нѣмецкого барона von Ketteler. Ґрафъ Валдерзе вôдложивъ свою выправу въ глубь Хинъ на часъ пôзнѣйшій, а американскій міністеръ Conger вôдкликаный до краю; его мѣсце занявъ W. W. Rockhill. Теперь на порядокъ дневный прійде справа заплаченя за шкоды понесенй союзниками пôдчасъ забуренъ. На внесене Сполуч. Державъ ухвалили союзники, що на будуче жадна держава не смѣе забирати землю хинску безъ призволу другихъ.

Дуже незавиднй вôдносины панують теперь въ Италіи. Міліоны убогого населеня не мають зъ чого жати, дрôбнй рôльники перетяженй надмѣрными податками, ремѣсники упали въ нерôвнôй борбѣ зъ капиталістами, а сотки тысячь робôтникôвъ пухнуть зъ голоду. По цѣлôмъ краю гомонять жалôснй оклики: полекшѣ роботы, хлѣба! — и всѣ прибирають ворожу поставу противъ ряду. Въ Поннілесъ, Альбано и Маріно прійшло навѣть до грôзного ворохобнѣ. На вѣчну ганьбу однакъ рядъ не старае ся усунути нужду дорогою реформъ, лишь тримаючи ся капиталістичныхъ засадъ: »голодныхъ годуй оловомъ«, высылае до тыхъ мѣсцевостей вôйско и страшно карае незадоволеныхъ.

Цѣлый минувшій тыждень розписували ся анґлійски ґазеты, що всѣмъ Бурамъ вже капутъ въ полудневôй Африцѣ. „Ґенералъ Бота пôддавъ ся, вôйско ґен. Деветъ розбите, вся живнôсть и муніція суть имъ вôдобранй!!“ Таке можна було вычитати кождого дня; тымчасомъ показуе ся, що вся та писанина була простою ґазетярскою выдумкою. Правда, що ґен. Бота понѣсъ гдеякй страты; але за те половина кôнницѣ ґен. Френча, котрый хотѣвъ его оточити, замѣнила ся въ пѣхоту, бо всѣ ихъ конѣ поздыхали вôдъ змученя и спеки. Такъ само, а може еще й гôрше вышли они зъ ґен. Деветъ. Вôнъ побивъ двѣ анґлійскй передни чаты дня 1. с. м., взявъ 80 воякôвъ до неволѣ, и въ порядку подавъ ся назадъ за рѣку Аренджь. Мае вôнъ замѣръ злучити ся тамъ зъ командантомъ Герцоґъ, котрый провадить для него колька канонъ и свѣжй конѣ Малй вôддѣлы Бурôвъ звихають ся по всѣхъ анґлійскихъ посѣлостяхъ, наносячи имъ не малыхъ стратъ, а ґен. Деветъ вôдлучивъ также 1000 бурґерôвъ вôдъ своеи арміи и выславъ въ глубину краю для ихъ пôдкрѣпленя.

Дня 2. с. м. телеґрафуе лордъ Кіченеръ, що взявъ 200 Бурôвъ до неволѣ, але якихъ и где, того не каже. Може бути, що то суть лишь жѣнки и дѣти, бо вôнъ и такъ потрафить...

На 10 го цвѣтня с. р. мають бути скликанй краевй соймы вô всѣхъ коронныхъ краяхъ Австріи. Чекае ихъ тодѣ не мала робота, бо много справъ, котрй зъ причины обструкціи не буде могла залагодити рада державна, прійдуть пôдъ обрады соймôвъ. А рада державна майже цѣлкомъ неспосôбна нынѣ до жадныхъ обрадъ. Президентъ ґрафъ Веттеръ мусѣвъ дня 28. м. м. перервати засѣданя, бо нѣмецкй послы зъ партіи Шенерера таку розпочали бійку, якои еще не бачивъ австрійскій парляментъ. Ходило имъ головно о се, щобы перешкодити ческому послови Фреслеви въ мовѣ, котру зачавъ по чески.

Старый галицкій соймъ вôдбуде теперь свои остатнй засѣданя, по чôмъ буде розпущеный, щобы зробити другимъ, може хоть сей разъ зъ волѣ народу выбранымъ посламъ. Новй выборы мають вôдбути ся зъ кѣнцемъ вересня, або на початку жовтня.

Въ Росіи зъ цѣлою силою вôдроджуесь шляхотна жажда волѣ, та на жаль однакъ лишь въ серцяхъ студентôвъ и робôтникôвъ. Велика частина простого народу спить якъ и перше, бо стережуть и колишуть еи безъ перестанку урядъ и вôйско багнеты и нагайки, попы и темнота.

Нема проте надѣѣ, щобы сй змаганя принесли якй поважнѣйшй наслѣдки. Они розôбють ся о ту саму скалу, о котру розбились свого часу змаганя Декабристôвъ, заповнять темницѣ, каторги и Сибирь доки ажь не просвѣтить ся и не прозрить весь загалъ.

Розôйшла ся чутка, що дня 1. с. м. зôставъ забитый міністеръ просвѣты Боґолеповъ, котрый страшно переслѣдувавъ студентôвъ за ихъ идеѣ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Марець.		
7	Ч.	Мучениковъ евген.
8	П.	Поликарпа
9	С.	† Обр. Гл. Іоанна
10	Н.	**2. Поста.** Тарасія
11	П.	Порфирія
12	В.	Прокопія
13	С.	Василія исп.

— **Куме!** а не знаете коли буде Благовѣщене сего року?

— Купѣть собѣ за 50 центôвъ Календарь для американскихъ Русинôвъ въ редакціи »Свободы« то будете знати.

Такого Календаря еще американскй Русины не мали.

„SVOBODA“, 112 Jones Str.
OLYPHANT, Pa.

— **Кровава** бійка вôдбувала ся недавно въ Копшицяхъ, на Угорщинѣ мѣжь поліціею а вояками зъ 66-го п. п. Вояки згаданого полку забавляли ся въ однôй каварни и розпочали бійку зъ гузарами. На крикъ, що повставъ зъ тои причины, зъявила ся поліція и хотѣла виновникôвъ арештувати. Ґузары, котрыхъ було не богато, повтѣкали, а пѣхотнй вытягнули баґнеты и заявили, що не дадуть ся арештувати. Тодѣ поліціянты почали стрѣляти, въ наслѣдокъ чого 6 инфантеристôвъ упали ранені, декотрй навѣть смертельно. Та не конець на тôмъ, бо коли на другій день войсковй и цивільнй власти розпочали слѣдство въ тôй справѣ, то инфантеристъ, А. Мичанекъ, котрый давъ починъ до бійки и ранивъ кôлькохъ поліціянтôвъ, повѣсивъ ся зô страху передъ карою.

— **Майны** належачй до Union Coal Co. въ Shamokin, Pa., въ котрыхъ вже вôдъ довшого часу не робили, зôстануть незабавки отворенй, въ наслѣдокъ чого до 800 робôтникôвъ достануть роботу.

— **Зливнй** доищѣ и бурѣ наробили въ Єгиптѣ величезнй шкоды. Желѣзниця, яка веде зъ Александріи на полудне, въ богато мѣсцяхъ перервана; многй мѣсцевости надъ Нѣльомъ вода цѣлкомъ затопила и забрала зô всѣма будинками. Тысячѣ населеня остало безъ даху и хлѣба.

— **Ся** зима не дарує нѣкому, бо навѣть въ теплыхъ краяхъ морозить людей. Въ полудневôй Италіи, Франціи и въ Испаніи замерзло кôлькадесять осôбъ, а въ Мексику падавъ снѣгъ черезъ 3 годины. Тамошнй мешканцѣ придивляли ся дуже цѣкаво и здивовано на се зъявище, бо вже вôдъ 18 лѣтъ не бачивъ тамъ нѣхто снѣгу.

— **Широко** звѣстного писателя и ученого д-ра Ив. Франка пменувала C'eska Narodnopisna Spolec'nost своимъ членомъ-кореспондентомъ.

— **Незвѣстнй** злочинцѣ обôкрали слов. р. кат. костелъ въ New Haven, Pa. Шкода выносить до 200 долярôвъ.

Photo, copyright, by Aime Dupont. New York.
MISS LEONORA JACKSON.
Се найславнѣйша американска віолиністка, учениця найбôльшого теперѣшного скрипка Йоахіма.

— **П.** Ив. Фаринякъ пише намъ: У насъ на Trauger ставъ ся оденъ выпадокъ. Дня 25. лютого потовкло въ майнахъ нашого брата Порфирія Подоляка; зваливъ ся на него дуже великій камѣнь, але такъ щасливо, що ся оперъ о »рыпу« и не дуже его потовкло. То було щасте въ нещастю; теперь П. Подолякъ находить ся въ критичнôмъ положеню.

— **Забивъ** трейнъ дня 1. с. м. Петровича мѣжь Олифантомъ а Пеквіломъ. Покôйный мешкавъ на Джесепъ, любивъ напивати ся и въ нетверезôмъ станѣ знайшовъ собѣ смерть.

— **Памятникъ** для королевои Викторіи хотять выставити мешканцѣ Вінніпеґу, столичного мѣста Манітобы Памятникъ буде стояти 30 тысячь долярôвъ, а призначено пôдъ него найкрасшу частину мѣста.

— **Ґазета** »Руслан« доносить, що станиславôвскимъ епископомъ мае бути именованый станиславôвскій архідіяконъ І. Литвиновичь.

— **По разъ** другій навѣстили полудневу Росію страшнй морозы и метѣль. Недавно кôлька сотъ людей, котрй пошли до театру въ Одессѣ, були змушенй заночувати въ театральнôмъ будынку, бо не могли показатись да двôръ зъ причины зимна. Окрôмъ того коло самои Одессы замерзло дня 1. с. м. 37 людей, а коло Роздѣльнои знайшли заметеныхъ снѣгомъ 26 трупôвъ.

— **Будынокъ** карного заведеня въ Lincoln, Ne r. згорѣвъ дня 1. с. м. Шкода выносить 300 тысячь долярôвъ, але 300 арештантôвъ, котрй тамъ знаходились всиѣли такъ щасливо выратувати, що не втѣкъ анѣ оденъ.

— **На** Ontario depot въ Олифантъ, Па. вôдгявъ трейнъ руку хлопцеви. Зове ся вôнъ Рутковскій, хотѣвъ скочити и провести ся коли трейнъ бувъ въ руху — впавъ однакъ пôдъ колеса и... провѣзъ ся.

— **Цѣлу** родину Бойчукôвъ вымордували невыслѣдженй злочинцѣ въ Старыхъ Кутахъ (Галичина). Жандармерія слѣдить надармо, бо до сего часу не вôднайдено убійникôвъ.

— **Зъ причины** посухи яка вже вôдъ 13 мѣсяцѣвъ панує въ бразилійскихъ провінціяхъ Ceara и Bahia наставъ небувалый голодъ мѣжь убогимъ тамошнымъ населенемъ. Комісаръ, котрого правительство выслало для розслѣдженя правдивого стану рѣчей, рапортуе, що въ многихъ околицяхъ жіють убогй поселенцѣ лишь корою зъ деревъ, корѣнцями або тымъ що виолюють. Въ однôмъ домѣ заставъ навѣть женщину, котра варила два вужѣ и одну ящѣрку, щобъ нагодувати голоднй дѣти.

— **Небувалымъ** самолюбомъ показавъ ся міліонеръ Таґурі; вôнъ не жалувавъ собѣ, уживавъ свѣта, але вкôнци переживъ ся и дня 25. м. м. застрѣливъ ся недалеко Риму. Не гадайте однакъ, що свои грошѣ, котрыхъ мавъ два міліоны, лишивъ кому иншому — нѣ! Вôнъ ихъ вымѣнявъ на папѣровй и передъ самою смертію спаливъ.

— **Въ** Gimle, Man. въ Канадѣ Русины достали вôдъ правительства 45 ейкрôвъ землѣ на церковъ и цминтарь. Церковь вже давно зачали будовати, то-жь правдоподôбно теперь она вже готова.

— **Робота** на Manown, Pa. и околици иде планно, ледво що пôвъ часу выробимо. Але протое на пиво и виску все ся намъ звышить; тôлько планно, бо мясницѣ зôйшли, а не мали мы анѣ одного весѣля. Дѣвчатъ тутъ нема, а якъ яка зъявить ся зъ Ню Йорку, то и такъ парубки не дужо до женячки летять.

С. Гаццицъ.

— **Бесарабску** и Херсонску ґубернію (въ Росіи) навѣстивъ голодъ сего року. Не менче прикре положене хлѣборобôвъ въ другихъ ґуберніяхъ полудневозахôдной Росіи, а на пôвночи и надъ всхôдною Волгою вже вôдъ двохъ мѣсяцѣвъ жіють люде травою и корѣнемъ та мруть вôдъ голоду и слабостей.

— **Рекруты,** котрыхъ зербували въ Ню Йорку для реґулярнои арміи и транспортували до Сенъ Домініо, попали ся въ дорозѣ и дня 1. с. м. выповѣли послухъ супроводжаючимъ ихъ офіцирамъ. На стаціи Ennis пôднесли явный бунтъ, по высѣдали и не хотѣли анѣ дальше ѣхати, анѣ вертати ся. Тогды майоръ зателеґрафувавъ до Сенъ Домініо, звôдки заразъ прислали вôддѣлъ реґулярного войска, котре полапало рекрутôвъ, прикувало кождого до сидженя въ ваґонѣ и пôдъ сторожею вôдставило на мѣсце призначеня. Тамъ имъ вже покажуть, що значить войскова карнôсть.

— **Мѣсточко** Corry, Pa. навѣстила минувшого мѣсяця велика буря, а насыпы снѣговй сягали вôдъ 6 до 20 стôпъ высоты.

— **Мѣстовый** судія въ Topeka, McCabe орѣкъ, що п. Nation, котра розбила салунъ сенаторскій въ тôмъ мѣстѣ не е винною, бо не робила сего зô злобы противъ властителя. Помимо сего орѣченя п. Nation буде суджена еще за кôлька другихъ такихъ „подвигôвъ“, а якъ засудъ выпаде — покаже будучнôсть.

— **Алюмінумъ** е днесь зъ выняткомъ зелѣза, цинку и олова, найтанчимъ металемъ. 20 рокôвъ тому назадъ продавали тону по $30.000, теперь по $700. Причиною сеи зниженя цѣны е чимъ разъ бôльше уживане его и взрôстъ продукціи.

— **Оденъ** читатель »Свободы« пише намъ, що дня 16. февруара мали Русины и Словяки баль въ Lethbridge, Alta, въ Канадѣ. Баль тревавъ два дни и двѣ ночи, а грали на нѣмъ, попивали и танцювали такъ, що ажь Индіяне сходили ся на нихъ дивити та що еще до теперь ихъ »копыта« болять.

— **Сего** року Нѣмцѣ мали найлютѣйшу зиму за послѣдныхъ 25 рокôвъ.

— **Найвызше** дерево на свѣтѣ росте въ Австраліи. Высота его доходить неразъ 400 стôпъ.

— **Доносять** намъ, що перше число мѣсячника »Freedom« появить ся при кôнци сего мѣсяця. Буде коштувати $1.00 на рôкъ. Адресъ касіера: Rev. A. Bonchevsky, 10 May Str., Ansonia, Conn.

Поки-що просимо высылати всякй матеріялы призначенй для сего мѣсячника на руки нашои редакціи.

— **Еще** въ 1892. р. щезъ бувъ десь дебрециньскій урядникъ банковый Дезидер Фридъ приналежный до Шілельмедъ, лишивши жѣнку и четверо дрôбныхъ дѣточокъ. Всѣ заходы жѣнки, щобы его вôдшукати, показали ся безуспѣшными. Отже минувшого мѣсяця бувъ въ Дебрецинѣ властитель господы изъ Шілельмедъ, Францъ Надь и розповѣвъ тамъ свому товаришеви, до котрого бувъ заѣхавъ, що вôнъ знае где подѣвъ ся Фридъ, а той знову давъ знати до суду, котрый розпочавъ слѣдство. Сими днями донесла жандармерія, що арештувала убійника, а нимъ е вôйтъ изъ Шілельмедъ, Матѣй Ковачь. Вôйтъ вже признавъ ся до убійства и сказавъ, що зрабувавъ у убитого 3.000 зр.; щобы еще успокоити свою совѣсть, казавъ убійникъ вôдновити церковь въ селѣ коштомъ 500 зр. изъ зрабованыхъ грошей, за що его опѣсля громада выбрала вôйтомъ.

— **Въ** Портуґаліи на 100 людей 67 не знае анѣ читати анѣ писати.

Пôстъ вже ся зачавъ.

Хто хоче купити пѣснословець (збôръ набожныхъ пѣсней), нехай пришле 50 центôвъ до редакціи »Свободы«.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 112 Jones Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ »Р. Н. Союза«, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на	рôкъ	$2.00
„ „ „	пôвъ року	1.00
„ „ „	чверть року	50
„ „ „	оденъ мѣсяць	18
До старого краю на рôкъ		$2.00

Оплачувати газету треба всегда зъ горы (напередъ).

Адресъ:
„SVOBODA“
112 Jones Str. — OLYPHANT, Pa.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру достанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офісѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѝ грошей достати.

Безъименныхъ дописей не приниамо.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, такожь свôй старый адресъ.

Резолюціи
на зъѣздѣ въ Питсбурґу.

»Мы, делеґаты, зôбранѝ на першôмъ зъѣздѣ представителѣвъ орґанізацій и часописей польскихъ, литовскихъ и рускихъ въ Америцѣ дня 12. и 13. февруара въ Питсбурґу, стейтѣ Пенсильвенія, по довгихъ и вычерпуючихъ дискусіяхъ и нарадахъ, ухвалюемо одноголосно що слѣдуе:

1) Признаемо потребу тревалои лучности народôвъ: польского, литовского и руского на засадѣ: рôвнѝ зъ рôвными, вôльнѝ зъ вôльными пôдъ кождымъ взглядомъ — щобы на сѣй пôдставѣ спôльными силами працювати для вспôльныхъ и дорогихъ намъ цѣлей.

2) Щобы сю цѣль осягнути, мусимо признати самостôйнôсть національну тыхъ трехъ народôвъ, ихъ вôдрубный розвитокъ, вôдповѣдно до культурныхъ и економічныхъ вôдносинъ, а кожда зъ тыхъ народностей есть обовязана взаимно собѣ помагати до осягненя сихъ цѣлей.

3) Запрошуемо и другѝ поневоленѝ народности до спôвъудѣлу, до спôльнои працѣ надъ знесенемъ гнету у трехъ заборчихъ монархіяхъ.

4) Высказуемо бажане, щобы тѝ три народы маючѝ вспôльну цѣль, въ згодѣ, едности и братерствѣ ишли до неи; а въ родиннôмъ краю, щобы оденъ другому не ставивъ жадной перешкоды въ природныхъ его границяхъ.

5) Идеаломъ нашимъ е людова република: Польщи, Литвы й Руси*), опертй на засадахъ федераційныхъ.

6) Для осягненя повысшои цѣли, яко одно зъ средствъ, зъѣздъ представителѣвъ польскихъ, литовскихъ и рускихъ орґанізацій и часописей ухвалюе выдавати мѣсячникъ въ анґлійскôмъ языцѣ служачій для обороны вспôльныхъ интересовъ.

О. Стефановичъ, Д-ръ Й. Шлюпасъ, Ф. Г. Яблоньскі.

*) Въ „Gazet-ѣ Pittsburskij“ выдруковано Польща, Литва и Русь.

Повысшихъ резолюцій не могли мы скорше выдруковати, бо достали ихъ пôзно.

Въ точцѣ 2-ôй сказано: »мусимо признати самостôйнôсть національну тыхъ 3 народôвъ . . . . . а кожда зъ тыхъ народностей есть обовязана взаимно собѣ помагати«. Се сказано неясно. Любячій все пôдозрѣвати чоловѣкъ, мôгъ бы заключити зъ того, що деякѝ народности не признають самостôйности другихъ, а лишь мусять признати еи въ цѣляхъ тактичныхъ, щобы осягнути союзникôвъ т. е. взаимну помôчь.

Такъ само точка четверта неясна, а именно сѝ »природнѝ« границѣ поодинокихъ народôвъ. Що розумѣти пôдъ природными границями, горы, рѣки, моря и т. п., чи радше границѣ етноґрафічнѝ? Намъ здае ся, що лишь сѝ послѣднѝ, бо давнѝ природнѝ границѣ при нынѣшнôмъ поступѣ людскости перестали истновати.

Въ точцѣ 5-ôй говорить ся, що »идеаломъ нашимъ е република людова: Польщи, Литвы и Руси, оперта на засадахъ федераційныхъ.« Така бесѣда, въ нашôмъ розумѣню, е передвчасна и не зовсѣмъ згодна зъ дѣйстностію. Идеаломъ кождого народу мусить бути передовсѣмъ его власна самостôйнôсть, значить для Поляка найвысшимъ идеаломъ всегда буде самостôйна Польща, для Литвина самостôйна Литва, для Русина самостôйна Русь-Украина. Федераційна република зложена зъ Руси, Литвы и Польщѣ се така рѣчь, котру мы собѣ теперь ще уявити не годнѝ, тай не знаемо чи она буде потрѣбна. Можливо, що выпадки зложать ся такъ, що такъ Русины, якъ Поляки, якъ и Литвины будуть мати свои зовсѣмъ вôдрубнѝ републики, а можливе, що на всходѣ Европы повстане федераційна република, въ котрои складъ кромѣ Литвинôвъ, Русинôвъ и Полякôвъ вôйдуть ще другѝ народы. Все те рѣчи, про котрѝ мы теперь нѣчого певного сказати не годнѝ, длятого найлѣпше позôставити ихъ до порѣшеня — будучности. На теперь выстарчить, если кожда зъ тыхъ 3 народностей буде боротись всѣми силами за свою власну самостôйнôсть и поводитись справедливо зъ другими, бо обставины нынѣшнѝ суть того рода, що борба за волю одного народа есть рôвночасно борбою за волю другихъ.

Уваги сѝ зробили мы, хотяй вѣримо въ щирôсть тыхъ, що були зôбранѝ въ Питсбурґу и власно длятого, що вѣримо въ неи. Зробили мы ихъ не, щобы сѣяти ненависть и незгоду, але щобы вôдносины нашѝ и думки якъ найбôльше выяснились, бо лишь тогды наше зближене ся може мати тревалу вартôсть.

Дописи.

Зъ Ansonia, Conn.

Хочу вамъ написати о тôмъ, що Русины въ Ансоніи зачали вôдбувати свои балѣ и забавы инакше, такъ щобы зъ нихъ выходили пожитокъ моральный и наукч.

Ось 7. лютого урядило мѣсцеве братство св. АА. Петра и Павла забаву, а на тôй забавѣ були першій разъ въ насъ спѣвы и деклямаціи. Деклямували: А. Горбаль »На хрестинахъ въ кума Гриця«, Ф. Бѣликъ, »Мужикъ и жиды« (Руданьского) Т. Цѣркотъ, »Мудрый Ляхъ«, И. Борошовичъ и Т. Цѣркотъ, »Розмова на стрітѣ«. Деклямовали добре, такъ що всѣмъ подобалось. Зô спѣву найлѣпше выпала пѣсня »Мова рôдна«, що спѣвали три маленькѝ дѣвчинки: Стефка Дзядикъ, Марія Павукъ и Анна Чачуна, такъ що опôсля пытались, чіи то дѣвчата. А то таки нашѝ рускѝ!

Дня 21. лютого вôдбулось въ великôй гали нѣмецкого клюбу представлене »Американскій шляхтичь«, образъ зъ житя рускихъ робôтникôвъ въ 3. актахъ, заходомъ членôвъ мѣсцевои читальнѣ. Ролю Ив. Розваги гравъ Д. Сидорякъ, его жѣнки Ѥвки грала М. Вислоцка, а его доньки Марусѣ М. Бѣликъ, Михайла Чорнôго, А. Горбаль, а его жѣнки Анны, Ѥ. Бѣликъ; Джорджа Шибайголову, Д. Ванько, молодыхъ майнерôвъ: И. Борошовичъ (Гриця), П. Ромцьо (Петра), А. Клянцко (Данька). Тимко Цѣркотъ (Василя); Зузі була Ѥвфр. Тузъ, а детективъ Теодоръ Цѣркотъ. Всѣ вôддали свои ролѣ добре, а коли зважимо, що се грали люде, котрѝ театру въ житю не бачили, то навѣть дуже добре. Найбôльше усмѣялись зъ Шибайголовы, Михайла Чорного и его жѣнки Анны. Шкода тôлько, що мало прибуло людей, ледво надъ 130 безъ дѣтей. Бôльшôсть выйшла вдоволена, хоть деякимъ не сподобалось, бо тѝ — що пили на сценѣ фалшиву виску — не потрактовали ихъ.

Представлене закôнчено пѣснями: »Многая лѣта« и »Якій то вѣтеръ шумно грае...«, по чѣмъ наступили забавы и танцѣ, котрѝ протягнулись ажь до 2. годины въ ночи.

Д.

Зъ Balfour, N. Dak.

6 го януара 1893 року повѣривъ въ Христа Иванъ Тарасенко зъ села Шендеріевка, Канѣвского уѣзда, Кіѣвскои ґуберніи (въ Росіи) и начавъ ходити до прочихъ Христіянъ и молити ся Богу, а переставъ ходити до корчмы. То дали про се знати до священника о. Грушецкого, а той пôславъ зъ церкви 7 чоловѣкôвъ-спѣвакôвъ, за що давъ имъ четвертину горѣвки. Выпивши тую одуряючу медицину, пôйшли они до Ивана хаты, взяли его и повели до урядника Чушра, але що того дома не було, то продержали его до ночи, а потôмъ начали тиранити. Якъ голоднѝ звѣрѣ издѣвали ся они надъ нимъ и мучили а потôмъ повели до его прежного кума, котрый такъже ставъ его бити немилосерно; потôмъ у однôй рубашцѣ въ лютый морозъ вели его селомъ, а другѝ у спину пôдгоняли дубинками а потôмъ привели до кумы збитого до »безконечности«; кума побачивши начала кричати и упрекати тиранôвъ: — що вы зробили цьому чоловѣкови? и зъ помочію свои матери обмыла раны и очутила бѣдну жертву, а тираны розôйшлись насграшенѝ кумою. Тогды кумъ казавъ подати фляшку горѣвки и вечеру, але побитый вôдказавъ ся, що вôнъ не хоче пити горѣвки нѣ ѣсти не хоче, то кумъ ставъ лютити ся и каже, якъ не будешь пити, то буду опять хрестити дубиною, и такъ той мусѣвъ кумови повинувати ся. На другій день рано вôдвезли его ледви живого до дому. Пролежавши довгій часъ зôбравъ вôнъ и пôйшовъ пѣшкомъ до мѣсточка Богуславя (бо бувъ бѣдный, скотины не мавъ, то и не мавъ чимъ ѣхати) и подавъ жалобу на о. Грушецького и его переселили на другій менчій приходъ въ село Хлистунôвку и на тôмъ скôнчило ся. А бѣдный Тарасенко зъ того часу стогне и нема ему добра, бо всѣ кости поперебиванѝ, а бувъ дуже здоровый чоловѣкъ. То вôнъ бачучи, що бѣда — тиранство не унимае ся — зôбравъ весь свôй маетокъ продавъ и приѣхавъ до Америки. Живъ за 5 лѣтъ въ стейтѣ Верджиніи, а теперь пріѣхавъ до Норт-Дакоты и взявъ землю близько мене. Вôнъ 49 лѣтъ старый и мае 5 дѣтей, до роботы неспосôбный. Часто якъ начне менѣ розказувати що ему було, то ажь волосе вяне.

Т. Мартинъ.

Въ сѣмъ будынку цѣкавѝ побачать на власнѝ очи, якъ Американцѣ выробляють на велику скалю масло, сыръ и другѝ продукты молочарскѝ, якихъ способôвъ и машинерій при тôмъ уживають та зъ якимъ выраховавемъ. Побачать такожь молочнѝ коровы, спосôбъ ихъ кормленя и взагалѣ все, що мае стычнôсть зъ молочарствомъ.

Зъ Coalfields, Assa, Canada.

Читаючи въ »Свободѣ« зъ рôжныхъ сторôнъ дописи, зôбрала мене охота написати гдещо про мѣсце мого пробуваня.

На всхôдно полудневôмъ краику провінціи Асинибоя, мѣжь мѣсточками Estevan и Portal есть такъ званѝ угльовѝ поля (coalfields). На просторони якихъ 4 миль анґлійскихъ знаходить ся тутъ 5 невеликихъ копалень вугля, зъ котрыхъ 3 належать до компаній а двѣ до поодинокихъ особъ. Найперша и найбôльша належить до Sourys Coal Co., друга Roche Percee Coal Co., трета Taylor & Son, прочѝ двѣ до поодинокихъ фармерôвъ. Во всѣхъ пятьохъ робить коло двѣста майнерôвъ а мѣжь ними и пару нашихъ Русинôвъ. Рôдъ вугля якій експльоатуе ся есть цѣлкомъ вôдрубный вôдъ вугля пенсильвенійского, мякшій якъ твердый вуголь пенсильвенійскій, а твердшій вôдъ мягкого, чорно-бурявои барвы и звуть его тувъ lignite coal. Робота коло него далеко прикрѣйша якъ коло твердого вугля, бо нехоче стрѣляти ся. доки перше не пôдкопати вôдъ бадиму (споду) дѣру пікомъ пару фітôвъ (стôпъ). А на піковане вôнъ досыть вытрималый, Платня 60 центôвъ вôдъ тоны а денный заробокъ $1.50 на десять годинъ. Бордъ компанічный, за котрый компанія вôдтягае 50 центôвъ денно. Робота тутъ тревае вôдъ Септембра до Марця, а если острѣйша зима то до Апрѣля. На лѣто лишаесь тôлько по двохъ, по трехъ майнерôвъ въ однôй копальни, бо вуголь той до експльоатованя не вôдповѣдный. Свѣтла и тепла сонѣчного вôнъ выдержати не може — розпадаесь на порохъ пôдъ впливомъ сонѣчныхъ лучѣвъ.

При тôй способности думаю, що не вôдъ рѣчи буде выповѣсти тутъ свою гадку въ справѣ нашои руской церкви и руского священника въ Канадѣ. Пару разъ довелось менѣ читати дописи зъ „Свободѣ“ въ тôй справѣ зъ рôжныхъ нашихъ кольоній въ Канадѣ. Розумѣючи по троха вôдносины нашихъ кольоністôвъ на кôлькохъ кольоніяхъ я приходжу до того заключеня, що анѣ одна наша кольонія не встанѣ ще дати вôдповѣдне утримане священникови. И на що-жь ту такъ розбивати ся за тымъ, чого чоловѣкъ не може утримати? Я бы радивъ всѣхъ нашихъ братовъ Русинôвъ въ Канадѣ, щобы перше старали ся, щобъ мали що ѣсти тай где хоть троха по людски мешкати и за иншѝ конечнѝ потребы. А такъ утяжливѝ выдатки, якихъ вымагае будова церкви и утримане священника, щобъ водложили троха на пôзнѣйше. То правда, що прикро — якъ пише оденъ дописуватель въ »Свободѣ« — сли чоловѣкъ не чуе божого слова въ своѣй мовѣ, але дарма, мусимо трошка пребачити, коли насъ не стати. Якъ кажу, священникъ утримати ся ще не може на жаднôй однôй кольоніи, хиба бы взявъ собѣ фарму и працювавъ на кусникъ хлѣба, якъ простый рôльникъ, а того чей и самѝ вымагати не можемо вôдъ чоловѣка, котрый понадъ 15 лѣтъ мучивъ ся въ школахъ, щобъ теперь бравъ за чепиги и оравъ тверду канадійску прерію, хиба сли запершись въ собѣ приставъ бы на тое. Не можемо такъ само вымагати вôдъ священника, щобы волочивъ ся зъ кольоніи на кольонію не могучи на однôй утримати ся, поневоже подобне волочене тутъ въ Канадѣ при повôльнôй и неточнôй комунікаціи канадійскихъ тренôвъ тай ѣзда фѣрою яка служить до воженя дровъ и вывоженя обôрнику вôдъ хаты, сполучена зъ великими прикростями. Думаю, що оо. Дмитрôвъ и Тимкевичъ о тôмъ дуже добре переконали ся, коли помимо своеи енерґіи и любви до народа, нѣ оденъ нѣ другій тутъ утриматись не мôгъ. За о. Поливку нема що и згадувати, вôнъ думавъ певно, що въ Канадѣ знайде всьо, що тôлько потрѣбне до забезпеченя выгôдного житя и то безъ працѣ. Якъ уявлявъ собѣ о. Поливка Канаду ѣдучи тутъ, можна легко домѣркувати ся зъ полеміки провадженои въ »Свободѣ« мѣжь нимъ и п. Ґеникомъ, где о. Поливка каже, що вôнъ бачивъ кольоніи въ Чехахъ, Моравіи, Швайцаріи и ще такъ гдесь инде, але що тамъ кольоніи цѣлкомъ иначе выглядають. Я цѣкавый спытатись о. Поливку, чому не запровадивъ кольонізаціи въ Чехи або въ Швайцарію, коли тамъ такѝ краснѝ кольоніи, а вôнъ такій знавця кольонізацій. Мусите знати о. Поливка, що кольоніи, о котрыхъ выразилисте ся якъ о красшихъ вôдъ нашихъ канадійскихъ, мають за собою понадъ два тысячь лѣтну исторію и самымъ тамъ родженымъ кольоністамъ, тамъ вже тѣсно, такъ само якъ нашимъ людямъ въ Галичинѣ, и розходять ся они такожь по свѣтѣ шукаючи ширшого кута. Канада, а особливо пôвнôчно-захôднѝ провінціи знанѝ допервa вôдъ двайцять лѣтъ, т. е. вôдъ того часу, коли Canadian Pacific компанія перепровадила желѣзну дорогу вôдъ Атлантику до Тихого океану. Манітоба такъ само не дуже перше знана, коли головне еи мѣсто Вінніпеґъ немае ще повныхъ 30 лѣтъ. Отже за такъ короткій часъ край розвинутись не мôгъ, щобъ стати на рôвнѣ зъ европейскими кольоніями. Але почекайте о. Поливка хочь зъ 10 рокôвъ, то побачите що и канадійски кольоніи будуть инакше выглядати, а тымъ самымъ и рускѝ поселенцѣ стануть инакшими людьми.

Марко Голубъ.

Кумъ Грицъ и Василь.

Василь: — То-жь то нещасте! Чоловѣкъ непевный житя въ тыхъ проклятыхъ копальняхъ. Ой, ой!

Грицъ: — Що жь вамъ такого придарило ся?

Вас.: — Отъ радше не пытайте, бо менѣ ще зô страху серце бе ся... Въ тыхъ майнахъ, где я роблю при моихъ очахъ забило нынѣ двохъ людей. Величезный камѣнь придушивъ ихъ неначе двѣ мыши... Анѣ не писнули. .

Гр.: — Се ще нѣчого великого.

Вас.: — Якъ то — житє двохъ людей?

Гр.: — Такъ, бо читаю въ газетахъ, що въ Ванкуверъ, Б. К. згинуло недавно 65 майнерôвъ, въ Cheyenne, Wyo. 32, а въ Kemmerer, Wyo. заняли ся сими днями майны, где знаходило ся 50 робôтникôвъ. Всѣ они мусять згинути безъ ратунку. Огонь обхопивъ ихъ довкруги.

Вас.: — Страшно!

Гр.: — Та на тôмъ не конець, бо такѝ катастрофы лучають ся майже що дня. Статистика выказуе, що рôчно гине по всѣхъ американскихъ копальняхъ около 6400 людей. Подумайте лишь: шѣсть тысячь и чотыриста! Се значить бôльше якъ 17 людей денно лишае свое житє въ тыхъ пôдземныхъ норахъ, а що ихъ буває покалѣченыхъ, попареныхъ и т. п. того й не почислите. Що-жь ту значить житє двохъ людей?

Вас.: — Га, ваша правда гине нарôдъ, наче мухи и тяжко тому запобѣчи. Мы безраднѝ.

Гр.: — Знайшла бы ся рада, але лишь въ разѣ свѣдомости и взôрцевои орґанізаціи робôтникôвъ. Доки се не наступить, капіталісти нѣколи не будуть дбати о здоровле и безпеку робôтникôвъ. Они знають добре, що забе 100 бѣдакôвъ, то на ихъ мѣсце знайде ся другихъ 200. Длятого ходить имъ лишь о зыскъ, а вôдповѣдне урядженє майнôвъ, щобы зарадити подôбнымъ нещастямъ, анѣ въ гадцѣ не мають.

Вас.: — Значить оно, що и ту головна причина лиха спочивае въ темнотѣ робôтника и въ бездушности капіталістôвъ.

Гр.: — Такъ, сѝ двѣ рѣчи е жереломъ нашои недолѣ. Горшъ вѣдьмы не мають они совѣсти, горшъ чорта знущають ся надъ нами, забивають тысячами, осирочують нашѝ дѣти, чинять калѣками и невôльниками. Доѣдьте имъ конця — а цѣла людскôсть вôджіе, прозрить и перестане ходити манôвцями.

Вас.: — Ба — але якъ доѣхати кôнця? гадаю, що одинокій выхôдъ, купити тікетъ и поѣхати до Канады.

Гр.: — Хи, хи, хи! — Зъ пôдъ ринви, тай на дощь. Тамъ найдете те саме, а може ще й горше..

Вас.: — Черезъ що? — тажь вже неразъ приходилось менѣ чути вôдъ васъ, що Канада рôльничій край, пôдъ многими взглядами вôдмѣнный вôдъ Сполученыхъ Державъ. Тамъ нема такого числа фабрикъ, майнôвъ, робôтникôвъ анѣ такого горячкового житя и легковаженя робôтника.

Гр.: — Але капіталісти суть, а де ихъ лихо засѣє, тамъ нема добра. Впрочѣмъ мусите знати, що анґлійскій рядъ, се взôрова капіталістична ґосподарка, а кольоніи анґлійскѝ дôйна корова капіталістôвъ. Все, що лѣпшого въ такихъ кольоніяхъ належить до нихъ: найкрасша земля, гандель, желѣзницѣ, копальнѣ и кожда рѣчь, приносяча яку небудь користь. Населене грае тамъ другорядну ролю; его обовязкомъ достарчати працюючихъ рукъ, бути консументами и прискорювати покупъ. Такъ стоять рѣчи зъ Канадою.

Вас.: — Маешь тобѣ возъ и перевозъ! А где жь сховати ся вôдъ того горя, гнету и вызыску? где утечи??

Гр.: — До готелю...

Вас.: — Е, до лиха — вы мене лишь на смѣхъ берете! Не хочу зъ вами говорити. (Вôдходить гнѣвный).

Пôдслухавъ Чалый.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА."

Хотячи приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Alex Shlmta, Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

И увѣдомлять секретаря подъ адресою:

D. D. Pyrcz, P.O Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Хто бы бувъ покривдженый вôдъ котрого зъ урядниковъ »Союза«, нехай пише до предсѣдателя: REV. A. BONCHEVSKY, 10 May str. Ansonia, Conn.

Въ мѣсяцю февруару б. року приступили до „Р. Н. Союза" слѣдуючи нови члены:

	Число въ год. книзѣ:
Mayfield, Pa.	
Гойнякъ Катар.	2102
Завишлякъ Теодоръ	2103
Крôль Асафатъ	2103
Northampton, Pa.	
Кльондзъ Осифъ	2110
Шлабашъ Иванъ	2110
Биза Осифъ	2111
Трояновскій Никола	2111
Ярощакъ Илько	2112
West Pawlet, Vt.	
Зилинка Иванъ	887
Jessup, Pa.	
Вартко Стефанъ	
Old Forge, Pa.	
Данило Андрей	2112
Камѣнскій Петро	2113
Бодньовичъ Стефанъ	2113
Lansford, Pa.	
Сивакъ Михаилъ	2114
Гоцко Георгій	2114
Чабала Михаилъ	2115
St. Louis, Mo.	
Макухъ Андрей	690
Auburn, N. Y.	
Цифракъ Милоза	2115
Olyphant, Pa.	
Митришинъ Юрко	31
Scottdale, Pa.	
Кучвара Теодоръ	2116
Куленичъ Петро	2116
Чудикъ Петро	1919
Беднарчикъ Иванъ	2117
Фешь Иванъ	2117

(Дальше буде).

Д. Пирчъ, секретарь.

Квитъ.

Я, Иванъ Демчакъ, одержавъ зъ касы »Союза« $108.00 яко посмертну запомогу по нынѣ сопочившôмъ Ив. Демчаку, за що дуже красно дякую урядови »Союза« и всѣмъ братямъ »Союза«.

Иванъ Демчакъ.

Shamokin, Pa. 26. феб. 1901.

БРАТСТВО Св. АА. ПЕТРА и ПАВЛА ВЪ ANSONIA, CONN.

А. Гербаль, предсѣд.; Ф. Студентъ, заст. предсѣд.; Д. Ванько, секретарь, Box 1214, Ansonia, Conn.; Г. Гербаль, заст. секр.; А. Пôдбережникъ, касіеръ, К. Гербаль заст. кас.; Д. Шкурятъ капітанъ, Т. Цюркотъ оп. хорыхъ въ Ansonia, Ив. Дутканичъ оп. хорыхъ въ Derby, Д. Сидоркъ дверникъ.

УРЯДНИКИ БРАТСТВА Св. ІОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ ВЪ TRAUGER, PA.

Ив. Фарковъ, предсѣдатель; Ал. Соманчицкій, мѣстопред.; Т. Гривна, секретарь; М. Березицкій, касіеръ; контрольоры Д. Грицко и М. Юцакъ; дверникъ Пор. Подолякъ. Мітинги вôдбуваються кожду другу недѣлю по першôмъ въ гали церковной.

Братство св. Петра и Павла въ Trauger, Pa.

Иванъ Чорнякъ, предсѣдатель; Матей Биркевъ, мѣсто-предс.; Иванъ Гаркий, секретарь, Box 7, Trauger, Pa.; Аладаръ Руждецкій, записникъ, П. Гро Ельшôвскій касіеръ.

Бр. св. О. Николая въ Troy, N. Y.

Предсѣдатель Пав. Ромчковскій, заступ. пред. Анд. Ковшикъ, секретарь Ѳ. Фрицъ, заст. секр. Мих. Бѣлоусъ, касіеръ Петро Ромчковскій, заст. кас. Пет. Бабякъ, контрольоры Фил. Гара, Ст. Ромчковскій, Ив. Смикъ. Секретар. „Союза" Петро Ромчковскій.

Урядъ братства Трехъ Святителѣвъ въ Whitney, Pa.

Ив. Сеничакъ предсѣдатель. Ив. Вольнякъ заступникъ. Спир. Горощакъ касіеръ. П. Зазада секретарь. Анд. Широхъ скарбникъ. Ив. Гаралда дверникъ. Васюк Бертъ дверникъ. Мітинги вôдбуваются кождой першой недѣлѣ въ 15-мъ. Заложено 11-го февруара 1900.

Урядъ братства св. Арх. Михаила въ Yonkers, N. Y. на рокъ 1901:

Л. Сиротякъ, предсѣдатель; Гн. Щецицкій, заступникъ; Варт Дурнякъ, секретарь; Тать Дубецъ, заступникъ; Андрей Драганъ, касіеръ; Ив. Михулякъ, капітанъ; Афт. Дубинскій и Иванъ Сивакъ. Мітинги вôдбуваються въ першій четвергъ по першôмъ кождого мѣсяца.

НОВИНКИ.

— **Пригадуємо** и просимо, всѣ братства, котрѣ приступили до тов. Р. Н. Домъ Еміграційный въ Америцѣ, щобы въ мѣсяци мартѣ б. р. зôбрали членьскѣ рочнѣ вкладки по 50 цнт. и вôдослали грошѣ до касіера: Mr. Lazor Syrotiak, 42 Washington Str., Yonkers, N. Y., а выказъ до секретаря Mr. K. Kirczow, 140 Essex Str., Jersey City, N. J. Касіеръ зложивъ бондъ на $1000.00 и самъ понѣсъ кошта зô своєи власнои кишенѣ, за що належить ся ему подяка.

Н. Подгорецкій, предсѣдатель. К. Кирчôвъ, секретарь.

Книжочки колекторскій въ добрôй оправѣ для записуваня колекты и другихъ датковъ на церковь — можна у насъ достати по цѣнѣ 5 центовъ за штуку. 18—4

— **Нынѣ** 6000 дѣвчатъ занятыхъ въ шовковыхъ фабрикахъ межи Питетонъ и Форестъ Сити, роблять демонстрацію въ Scranton, Pa., позаякъ компаністы не хотять поднести имъ платнѣ и страйкъ дальше тревае.

— **Минувшого** року напали були 4 Чорногорцѣ недалеко Greensburg, Pa. на двохъ людей Hosler-а и его товарища, що везли грошѣ для выплаты робôтниковъ. Въ нападѣ тôмъ Hosler зôставъ убитый на смерть, а такожь два Чорногорцѣ. Другѣ два Василь Лекичь и Криста Марковичь зôстали при житю и засуджено ихъ на смерть черезъ повѣшене. Криста Марковичь, якъ кажуть, зовсѣмъ невинный. Вôнъ бувъ на той часъ безъ роботы, а подыбавши 3 краяновъ пытавъ ихъ чи не знають о якôй роботѣ. Они взяли его зъ собою, не кажучи анѣ слова про свои намѣры. Доперва коли посѣдали въ лѣсѣ и стали нараджуватись въ якій способъ доконати свого брудного дѣла, дôзнавъ ся Марковичь, що они задумали робити. Перестрашеный, хотѣвъ утѣкати, але товаришѣ загрозили ему смертію и вôнъ радъ нерадъ мусѣвъ остати на мѣсци. Часу для придуманя способу утечи не було, бо въ тôй хвили надъѣхавъ пеймeстеръ и слѣдувавъ нападъ, що такъ сумно скôнчивъ ся. Пріятелѣ засудженыхъ хотять апелювати до вызшого суду.

— **Зъ** Sifton, Man. въ Канадѣ пише намъ п. Стандрикъ, що тамошнѣ Русины достали даромъ мѣсце пôдъ церковь вôдъ правительства и зачали будову недалеко вôдъ желѣзничои стаціи. До комітету церковного выбранѣ: А. Стефанчукъ, С. Долгунъ, П. Григорчукъ, П. Грушовый, В. Стандрикъ касіеръ и С. Качковскій секретарь. 17-го февруара бувъ въ Сифтонъ о. Кулявый и давъ 11 шлюбôвъ, вôдъ котрыхъ взявъ по $5.00, а одного, що мавъ лишь $3.00, выгнавъ зъ церкви и не хотѣвъ дати шлюбу, поки люде не зложились на тыхъ $2.00, що ему бракували.

— **Два** найбôльшѣ мѣста галицкѣ числять: Львôвъ 151 тысячь 875, а Краковъ 84 тысячѣ 862 мешканцѣвъ. За послѣдныхъ 10 лѣтъ прибуло въ обохъ мѣстахъ разомъ до 40 тысячь населеня.

— **Дѣвчина** або жена, що знае добре варити, прасувати й знае хоть троха англійску мову, може достати добре мѣсце, если зголосить ся до редакціи »Свободы«. 7—3

Не вмѣєшь говорити по анґлійски?

Чому-жь не купишь собѣ за 50 центôвъ проводникъ руско-анґлійскій въ редакціи »Свободы« ?

— **Саратôвскій** судъ (въ Росіи) розберавъ недавно цѣкаву справу. Купець Неволѣновъ заскаржививъ православного попа Постнова, котрый, ѣдучи зъ нимъ желѣзницею, пôдпоивъ его и вкравъ зъ кишенѣ 3600 рублѣвъ. Коли купець зобачивъ шкоду, давъ знати поліціи, але та нѣякъ не могла вôднайти батюшки. Доперва на другій день знайшли его въ однôмъ готели, якъ пивъ й забавлявъ ся въ товариствѣ гарныхъ женщинъ, а грошѣ мавъ схованѣ за образомъ, пôдъ котрымъ сидѣвъ. Мимо тыхъ незбитыхъ доводôвъ злодѣйства, судъ увôльнивъ обжалованого, бо... батюшка не признавъ ся до вины.

— **До** однои ресторації на Баврахъ въ Ню Йорку вôйшовъ чоловѣкъ и казавъ собѣ дати снѣдане складаюче ся зъ чаю и кусника хлѣба. Попоѣвши собѣ, ставъ выносьтись, бо немавъ 6 центовъ, щобы заплатити за снѣдане, але кельнеры не пустили его такъ легко. Они кинулись на него зъ кулаками и нещасного — убили.

— **Хто** хоче знати якъ повставъ свѣтъ, той певно купить собѣ нашъ Календарь. Тамъ все докладно описано.

Панько Русинъ колектуе на бѣдну руску церковь въ Чистогорбѣ, пов. сяноцкого, въ Галичинѣ. Мае потверджене вôдъ комітету церковного и др. властей.

Єще тôлько кôлька
Календарôвъ
маемо на продажь.
Хто пришле $2.00
— пôшлемо —
ему 5 Календарôвъ.

Списъ жертвъ, зложеныхъ на „Р. Н. Домъ Еміграційный въ Америцѣ", передъ головною конвенціею за 1900 р.

(Конець.)

Сестр. бр. св. Ольги въ Бруклинѣ, Н. Й. зложило а то:

Люблина Булиньска $2.00, а по 50 цнт. зложили слѣдуючѣ сестры: У. Тутко, Н. Михалякъ, А. Штекля, К. Волювачь, Т. Майничь, У. Стафинякъ, М. Михалякъ, У. Квока, М. Фецко, М Ванъ, М. Барновичъ, О. Гощицъ, Є. Гойсакъ, А Шкимба, М. Гайтко, М Забавска, Є. Дзямба, А. Пиничаць, М. Іиба, М. Іштванъ, О. Андрашъ, М. Романикъ, П. Квока, У. Петришинъ, В. Лазорко, М. Пелехачь, С. Обухъ.

Бр. св. Петра и Павла въ Джерзи Сити, Н. Дж. зложило по 50 ц. а то:

В. Криницкій, П. Ступиньскій, С. Вавринъ, Т. Ковальскій, Д. Голодъ, К Кирчôвъ, Т Ткачь, О. Парагузъ, Гр. Парагузъ, Т. Цѣслякъ, М. Іллюзъ, А. Кашеньскій, И. Ходаба, М. Ющакъ, А. Дошна, Т. Падла, М. Хованець, Т. Криницкій, О. Криницкій, Н. Михальскій, Р. Ромцьо, С. Перогъ, П. Ярема, У. Хованьскій, Ф. Іллюзъ, П. Чухта, Д. Котикъ, И Карликъ, К. Адамцьо, Л. Євусякъ, А. Зволиньскій, В. Яхницкій, С. Корѣнь; о. Н. Пôдгорецкій $1.00.

Зъ „М. Р. Н. С." зложили по 50 цнт. Гр. Старанчакъ и Д. Кузякъ.

Бр. св. Арх. Мих. въ Йонкерсъ, Н. Й, зложило по 50 ц., а то:

А. Драганъ, О. Вариха, С. Царъ, С. Радко, С. Сосенко, Л. Сиротякъ, С. Сивакъ, Ф. Пеньовичь, М. Войтовичь, А. Яхвякъ, И Сабатъ, В. Дацюсиръ, А. Шашкевичь, Гр. Вислоцкій, И. Бончакъ, Є. Сисакъ, И. Павелчакъ.

Иванъ Сабатъ зôбравъ въ Йонкерсъ межи Американцями при помочи бльоку $4.00 а то: George Rigby $1.00, John Southockick $1.00, Charles Asa $1.00, Joseph Wille $1.00.

О. А. Бончевскій зôбравъ при помочи бльоку въ Ансонія Конн. $6.25.

А. Галабурда зôбравъ межи Русинами въ Мит. Кармел, Па. $4.45, зъ того головнѣйшѣ жертвы зложили: П. Дупляк и Я. Брода по $1.00, а прочѣ поменшѣ жертвы.

А. Кашеньскій зôбравъ въ Ню Йорку черезъ бльокъ $1.50.

Андр. Пыжъ зъ Олифантъ, Па. зложивъ 50 цнт.

Тов. им. Ив. Наумовича въ Ню Йорку зложило $3.00

ЗАМѢТКА: Загальный рахунокъ зъ грошей, вычисленыхъ въ тôмъ списѣ бувъ оголошеный въ справоздаию касоôмъ въ 3. ч. „Свободы" и чиста готôвка въ касѣ зъ днемъ 1. януара 1901 р., якъ вѣдомо, выносила $559.81.

Н. Пôдгорецкій, предсѣдатель. К Кирчôвъ, секретарь.
Иванъ Парилякъ, б. касіеръ.

СМЕРТЬ.

—К. Дикенса.—

Павлусь не пôдвѣвъ ся вже нѣколи зô свого лôжочка. Лежачи, прислухувавъ ся супокôйно уличному гаморови, а хочь не дбавъ про хôдъ часу, то за те слѣдивъ за нимъ якъ взагалѣ слѣдивъ за всѣмъ своими розумными очима

Коли сонячне свѣтло вховзнуло ся до его комнаты крôзь шелестячѣ занавѣсы вôконъ и затремтѣло золотою водою на супротилежнôй стѣнѣ, вôнъ знавъ, що вже вечеріе а небо тогдѣ червоне та на причудъ гарне. Якъ свѣтло почало гинути, посуваючись звôльна горѣ стѣною, вôнъ слѣдивъ за нимъ уважно геть-геть ажь у глубоку темряву. Опôсля роздумавъ надъ тымъ, якъ порозставлюванѣ лямпы здовжь улицѣ та якъ тамъ въ горѣ блищали тихѣ зôрки. Єго уява не втерпѣла, щобъ не перейтись ажь до рѣки, про котру знавъ, що переплывае серединою мѣста, а тогдѣ погадавъ собѣ, яка она брудна, яка мусить бути глубока, вôдбиваючи въ своимъ зеркалѣ таку безлѣчь зôрокъ, а що бôльше, якъ безъ упину котить свои филѣ, щобъ вкôнци сполучитись зъ водами моря.

Коли вже цѣлковито стемнѣло, а улицею переходило чимъ разъ менше людей, вôнъ числивъ вôдгомôнъ ихъ крокôвъ, доки не пропали въ глухôмъ вôддаленю; опôсля водивъ очима по перстеницяхъ, що творились вокругъ палаючои свѣчки и въ тôй спосôбъ дожидавъ терпеливо дня. Одно, що не давало ему спокою се: глубина рѣки и быстрôсть еи филь. Неразъ мавъ вôнъ страшенну охоту задержати еи, загатити своими дитинячими руками або засыпати цѣлковито пѣскомъ, а коли побачивъ, що вода плыве собѣ, якъ и перше, вôнъ плакавъ. Та тогдѣ одно ласкаве слово Фльоры приводило его до рôвноваги — вôнъ клонивъ свою втомлену головку на еи грудяхъ, а розказуючи ѣй про свою мрію, смѣявъ ся.

Коли знову почало на день благословитись, тогдѣ слѣдивъ за сонцемъ, а якъ его оживляюче свѣтло почало кидати блысками до его комнаты, вôнъ пôдъ той часъ вôдмальовувавъ собѣ все — о, якъ на причудъ гарно вôдмальовувавъ! Вôнъ бачивъ высокѣ церковнѣ вежѣ, що выгнали верхами ажь пôдъ саме небо, опôсля бачивъ цѣле мѣсто, якъ оно будилось, оживляло ся ажь закипѣло гаморомъ, вкôнци приглядавъ ся рѣцѣ, якъ она вылыскувалась проти сонця (а все ще быстра якъ колись-то) то знову полямъ, що блищали срѣбными каплями росы. Тамъ въ долѣшнôмъ кôнци улицѣ чути було голоснѣ выкрики привитаня знакомыхъ, домашна прислуга вставала и поралась коло хаты, а якѣсь лиця заглядали дверми до комнаты, питаючи присутного при лôжку про станъ здоровля недужого. Павлусь въ такихъ случаяхъ вôдповѣдавъ все самъ за себе: »Менѣ получшало, о много получшало, дякую тобѣ. Скажи про се таткови«!

Поволи его почавъ томити денный гармидеръ, той грохôтъ возôвъ и повозокъ, кроки людей, що вештались сямъ и тамъ; зъ того всего хотѣвъ вже разъ заснути або позволити себе дратувати безъ выпочинку. »Фльорцю, чому оно нѣколи не втихне?« пытавъ еи неразъ. »Менѣ выдаесь, що той галасъ уносить мене зъ собою«!

Та Фльорця вмѣла его все втихомирити и потѣшити, а за те доступала такои ласки на превелику радôсть хлопця, що вôдпочивала на его подушцѣ, поклавши на неи голову.

»Фльорцю, ты такъ запопадливо пиклуєшь ся мною, позволь най я теперь про тебе подбаю«! — Коли сестричка лежала, хлопчинѣ пôдсували пôдъ плечѣ другу подушку, щобъ мôгъ трохи сидѣти. Вôнъ нахилявъ ся часто до неи, цѣлувавъ еи, а зôтхаючи до тыхъ, що коло него сидѣли, розповѣдавъ, яка она втомлена, якъ цѣлыми ночами пересиджуе биля его лôжочка.

Такъ кôнчивъ ся день, темнота и свѣтло потахали, а золота вода знову затремтѣла на стѣнѣ.

До него прійшло ажь трехъ поважныхъ лѣкарѣвъ. Нараджувались про щось на долинѣ, опôсля выйшли на гору. Въ комнатѣ тихесенько мовь макомъ сѣй, а Павлусь бувъ такъ для нихъ уважаючій (вôнъ нѣ словечкомъ про нѣчо не спытавъ ся, коли они говорили), що мôгъ розрôжнити, чій годинникъ тыкае скорше. Найбôльше припавъ ему до серця панъ П. Пепсъ, що пе сѣдавъ биля лôжочка. Павлусь чувъ ще давнѣйше, якъ говорили, що той панъ бувъ при его мамѣ, коли сеся пригорнула Фльорцю до себе, а опôсля умерла. Теперь пригадавъ собѣ те все и тому полюбивъ того лѣкаря и цѣлкомъ его не лякавъ ся.

Коли першои ночи вôдôйшовъ лѣкаръ Блемберъ, стали вокругъ него змѣняти ся люде, кромѣ Фльорцѣ — она нѣколи не вôдступала; а знову якъ бувъ лѣкаръ П. Пепсъ, усѣвъ биля его лôжочка батько, спершись головою на руцѣ. Стара панѣ Пипчинъ, що дрѣмала въ выгôднôмъ крѣслѣ, змѣнялась часто зъ панною Токсъ або его тѣткою, а Павлусь замыкавъ очи зъ вдоволенемъ и ждавъ безъ порушеня, що стане ся дальше.

Але сеся постать, сперша головою на долони, такъ часто вертала до комнаты, лишаючись тамъ такъ довго; она сидѣла такъ спокôйно и поважно, що до нѣкого словечкомъ не вôдозвалась, а вже рѣдко коли пôдводила лице, такъ що Павлусь почавъ слабо сумнѣватись, чи се справдѣ жива истота, а коли запала нôчь вôнъ глядѣвъ на неи зъ остpахомъ.

»Фльорцю!« поспытавъ Павлусь, »хто се такій«?
»Де, любчику«?
»А онъ тамъ въ ногахъ лôжочка«.
»Кромѣ татка, нема тамъ бôльше нѣкого!«

Постать поглянула на него, а вставши, пôдôйшла до лôжочка и промовила: »Моя дитинко! не пôзнаешь мене«?

Павлусь поглянувъ ѣй въ лице и погадавъ, чи справдѣ се его татко? Бо жь лице его якесь таке змѣнене, тремтѣло, коли ему приглядавъ ся, мабуть терпѣло якіись бôль; а коли Павлусь простягнувъ ручки, щобъ обняти за шію ту постать, она недожидаючи вôдвернулась поспѣшно вôдъ лôжочка и зникла въ дверяхъ.

Павлусь поглянувъ на Фльору зъ бючимъ серцемъ, але вôнъ догадувавъ ся, що она ему скаже, то-жь застановивъ еи, прикладаючи лице до еи устъ. Другимъ разомъ, коли вôнъ знову вдивлявъ ся въ ту постать, що сидѣла при его лôжочку, вôдозвавъ ся до неи: »Дорогій татуню, не сумуй ты такъ надô мною! Я справдѣ дуже щасливый«!

Кôлько разôвъ батько входивъ до комнаты, вôнъ приступавъ до лôжочка, а нахиляючись надъ хлопчикомъ, цѣлувавъ его схорѣле личко. Робивъ се скоро, безъ задержаня ся. Тогдѣ Павлусь придержувавъ его за шію и повтарявъ зовсѣмъ поважно тѣ слова кôлька разôвъ. А хочь часомъ не було батька нѣ въ день нѣ въ ночи вôнъ заодно говоривъ: „Не сумуй такъ надô мною! Я справдѣ дуже щасливый"! Тѣ слова повтарявъ кождого рана, що чуе ся здоровшимъ и се мали донести его таткови.

Кôлько разôвъ золота вода танцювала по стѣнѣ та кôлько ночей брудна рѣка плынула до моря ему на перекôръ, Павлусь не числивъ нѣколи тай нѣколи не старавъ ся про те знати.

(Конець буде).

Руско-американска народна пѣсня.

XVII.

(Спѣвае ся весело).

Моя жена в старім краю а я ту,
Глядав я сой в Америці роботу,
Нашов я ей при Маґаной*) до майнох,
Лем же би мї милий пан Бог допомог.
Дванац кари я на шихту ладувал,
А до того сам на себе вачювал.**)
Обернем ся тристо рази в годзине
Ци ме шлейт лебо камін не забие.
Юш вибила по обедзе година,
Юш ся майнер мі до дому побира,
Не остало у тім брусті никого
Окрім Бога а і мене самого.
Дванац кари на шихту я ладувал,
Пришол домів весело сой таньцувал.
Принесеш сой кечок пива лебо два,
Криво на мя юш позерат ґаздиня:
Робте ви сой бурдинґоше цо кцеце,
Шак за мої пенезї не пиеце,
Дате ви мі погар пива лебо два,
Бо я ваши чорни шмати райбала.

Записавъ Д. Ванько, Ansonia, Conn.

*) Мѣсточко въ Пенсилвеніи,
**) Уважавъ.

Рôжно думали.

Чи то здорово — пытае панѣ въ фармера — що такъ близко мешканя тримаете безроги?

Та я не знаю, прошу панѣ, вôдповѣдае фармеръ, але до сего часу всѣ поросята здоровѣ и анѣ одно ще менѣ не здохло...

Въ тôмъ хлопчиско зъ поза хаты
Крикнувъ: „Що его пытати?
Въ него въ головоцѣ нынѣ
Вже все перерыли — свинѣ,
Теперь лишь му хвостикъ дати,
А всѣ »фонъ« будемо мати..."

ВСЯЧИНА.

Де-що про релігійнй вѣрованя старинныхъ народôвъ.

(Дальше).

III. ПЕРВѢСТНА РЕЛІГІЯ ИНДУСÔВЪ.

Въ Азіи на всходѣ вôдъ Перзіи а на полудне вôдъ Хинъ есть край, що належить теперь до Анґліи, а называе ся Индіи. На два тысячи рокôвъ передъ Христомъ племена арійскй прійшли до пôвнôчно-захôдныхъ Индій и тамъ осѣли надъ рѣкою Индусъ звôдки пôшла ихъ назва Индусы.

Индусы мали звычай спѣвати пôдчасъ обрядôвъ имны (vedas) на честь своихъ богôвъ. Тй пѣсни зôбрано въ одну книжку, зъ котрои можна дôзнати ся про найстаршу религію того народу.

Индусы называли своихъ богôвъ »devas« (сяючій). Все, що блищить ся уважали они за бога и такъ: небо, зôрки, хмары, звѣзды, але передовсѣмъ почитали сонце (що называли Индра) и огонь (по ихньому аґні).

ИНДРА.

Индра-сонце бувъ могучимъ королемъ свѣта, паномъ сотворѣнь, що все освѣчуе и огрѣвае. Перебѣгае вôнъ небо на возѣ, котрый тягнуть блакитнй конѣ. Той богъ кидае громами, дае дощь та розганяе хмары. Въ Индіяхъ лучають ся сильнй бурѣ, то-жь Индусъ, коли глядѣвъ на таке зъявище, пояснявъ собѣ его по своему. Чорный небозвôдъ уважавъ вôнъ за скриню, въ котрôй суть заперти воды неба, а тй воды называвъ коровами бога сонця-Индры. Коли мала настати буря, то Индусъ представлявъ собѣ еи такъ, що злый духъ Врітра, триголова гадина, займивъ коровы, заперъ ихъ до чорнои печеры, звôдки чути, якъ они рычать (се нѣбы тогдѣ якъ гремить). Тогдѣ богъ сонце-Индра спѣшить ся шукати тыхъ коровъ, бе булавою въ печеру, а зъ того чути тй удары (се тогдѣ якъ грôмъ бе). Блыскавицю пояснили собѣ въ той спосôбъ, що гадина высувае жало.

Вкôнци та гадина, той лихій духъ мусѣвъ пôддати ся, печера вôдмыкае ся, а освободженй воды спадають на землю. Вкôнци и те устае, а побѣдоносный богъ сонце-Индра вказуе ся ясный въ повнôмъ блеску.

ОГОНЬ (agni).

Огонь (agni — чинный) уважали Индусы якъ иншу постать бога сонця. Индусъ, коли теръ дуже хутко два кусники дерева одно о друге дôстававъ огонь и выображавъ собѣ, що той огонь выходить зъ дерева, а въ дерево помѣстивъ его дощь, тому уважали, що той огонь походить зъ неба, бо якъ розпалить ся ватру, искры пырскають въ гору немовь бы бажали повернути до неба. Дальше, огонь почитали ще тому за бога, бо свѣтить въ темнотѣ, огрѣвае чоловѣка, варить страву, словомъ, огонь есть добродѣемъ и опѣкуномъ дому. Огонь есть такожь »внутрѣшнымъ огнемъ«, душею свѣта а навѣть »сынъ блыскавки« мавъ бути правôтцемъ цѣлого людского роду. Въ той спосôбъ свѣтло и тепло, жерела всего житя, суть божищами Индусôвъ.

Навѣть декотрй нашй люде мають якійсь пошановокъ для огню, бо забороняють плюти на огонь, а такъ само не вольно бесѣдувати поганыхъ словъ проти сонця, мовлявъ: се грѣхъ проти святого сонѣчка.

ПОЧЕСТЬ БОГАМЪ.

Коли Индусы старали ся приподобати своимъ богамъ и вôддати имъ приналежну почесть, то старали ся чинити те, що бачили на небѣ. Именно розкладали огонь, а щобъ вôнъ горѣвъ яркійше, ляли до него масло, молоко и рôдъ такого плыну, що буривъ ся. Опôсля приносили богамъ въ жертву: волы, бараны, конѣ, тѣсто, овочѣ. Пôдчасъ такои жертвы взывали богôвъ, спѣваючи похвальнй имны.

Єсли Индусы приносили жертвы богамъ, то взамѣнъ за те дожидали вôдъ нихъ щастя и гаразду, бо такъ стоить у нихъ написане: »Ущасливяйте богôвъ жертвами, а за те боги ущасливять васъ. Немовь пôсля выторгованои цѣны чинимо вымѣну силы и мужества, о Индро. Дай менѣ, я дамъ тобѣ: придбай що для мене, я тобѣ за те придбаю«.

ПОЧЕСТЬ ДЛЯ ПОМЕРШИХЪ.

Индусы вôддавали такожь почесть своимъ предкамъ, що стали богами, а почесть сеся есть мабуть найдавнѣйша зъ усѣхъ. У нихъ, въ кождôй родинѣ, отець приносивъ щоденно жертву богамъ и предкамъ на огницû, котре не повинно нѣколи выгасати и попри тôмъ выголошувавъ молитвы. Зъ тои то причины у Индусôвъ отець есть одночасно священникомъ и паномъ.

(Дальше буде.)

КОНФІСКАТА ВЪ АВСТРІЙ.

Въ 1900 р. було въ Австріи 5202 конфіскатъ, ґазетъ, брошуръ, книжокъ и т. и. а то: за такъ зване пôдбурюване 1140, за заохочуване до неприязныхъ крокôвъ супротивъ народностей и товариствъ религійныхъ 974, за злочинъ противъ публичного безпеченьства 406, за обиду цѣсаря 489, за обиду церкви або религійного товариства 405, за головну зраду 512, за публичне зогидженє 304, за высмѣване институцій супружества, родины або захвалюване гдеякихъ чинôвъ забороненыхъ законами 301, за злочинъ противъ религіи 100, за публичну соблазнь 207, за обиду заприязненыхъ зъ монархомъ володѣтелѣвъ або державъ 135, за рôжнй иншй провины 198, а за передрукъ сконфіскованыхъ публикацій 201. Се зове ся австрійска свобода пресы... Сконфіскують и знищать все, що рядови не наручне и немиле.

ВЗРÔСТЪ НАСЕЛЕНЯ ЗЕМЛѢ.

Тому сто лѣтъ Европа числила 174 міліонôвъ мешканцѣвъ. а теперь числить 392 міліоны.

Франція въ 1801 р. числила 33 міл., а въ 1901 р. лишь 38 міл.

Анґлія въ 1801 р. числила 16 міл., а теперь 41 міл.

Нѣмеччина въ 1801 р. числила 25 міл. а теперь 56 міл.

Австро Угорщина въ 1801 р. числила 25 міл., а теперь 45 міл.

Италія въ 1801 р. числила 17 міл., а теперь 32 міл.

Росія въ 1801 р. числила 36 міл., а теперь 115 міл.

Сполученй Державы въ 1801 р. числили ледви 5 міл., а теперь 76 міл.

Хины (Чайны) въ 100 лѣтъ по Рождествѣ Христовôмъ числили 59 міл. мешканцѣвъ; въ 1801 р. около 340 міл., а теперь числить около 400 міл.

Въ свѣтѣ не тй народы мають перевагу, котрыхъ е бôльше, але тй, котрй суть бôльше культурнй, поступовй, ученй, предпріемчивй, ощаднй, працьовитй и богатй.

КРАЙ ДАРМОѢДÔВЪ.

Даньскій ученый д-ръ Мортензенъ вôдкрывъ тамтого року недалеко побережа сіямского островъ Койчанґъ, на котрôмъ тамошнй мешканцѣ ходять голй, бо не потребують одежи задля горяча, тай не знають о жадныхъ грошахъ, бо и на що-жь они имъ здали бы ся. Працювати не потребують, бо повно рôжныхъ овочôвъ на деревахъ, рыбъ въ водѣ, тай дичины е досыть. Рижь росте дико. Найгôрша бѣда для людей та, що тамъ есть богато всякихъ мурашокъ, комарôвъ и другои нечистоты.

ЯКЙ ДНЕСЬ СУТЬ КОРАБЛѢ ВОЕННЙ?

Анґлійскій »Маджестікъ« есть вооруженый 54 канонами, котрй представляють вартôсть 16½ міліона марокъ; зъ тыхъ есть 4 каноны, кожда вартости 1 міл. марокъ. За одну минуту потрафлять выстрѣлити 2684 кільоґрамôвъ пороху; суть кулѣ важучй по 1 цетнарови, а кожда коштуе 280 марокъ. Цѣлый той корабель военный представляе вартôсть 50 міл. марокъ!

Читайте „Свободу"!